

Kennisnet

Digitale geletterdheid: van visie naar praktijk

Remco Pijpers

Laat ict werken **voor het onderwijs**

Wat ik ga doen?

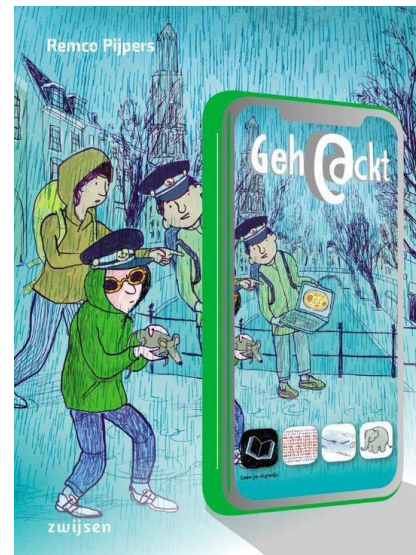
- ▶ Context bij digitale geletterdheid (een korte terugblik, waarom is het belangrijk, wat is het?)

Met hulp van Koen Buiter

Wat ik ga doen?

- ▶ Context bij digitale geletterdheid (een korte terugblik, waarom is het belangrijk, wat is het?)
- ▶ DG in de praktijk (met ook een *mystery guest*)

**Waar komen we
vandaan? Een korte
terugblik...**

check die foto
dit
ben
ik en prissilla
love you girl

GSMWEB.NL
TEVREDEN MET JE GSM? KLIK HIER
VANAF DEZE WEEK VEEL GOEDKOPER MOBIEL BELLEN?
150 min 10 Euro
debtel SIM-only 50% korting
BESTEL NU!

Zet nu uw dure hypotheek om!

3x raden wat ADSL bij Zon kost

Uw Staatslot is nu nog meer waard!

0-----hOneY

14-03-05 ► bo0m ,, =p ,, thnQ f0h leaVinG a messaGe .. =) ,, I like Yha stYlo0w to0 :).. x0x0x0x h0neY

26-02-05 ► pfieW..Nice pG-Y.. =) KoeSj..mii

08-12-03 ► ..*.eL0o.GurwL..*.-=>Mii ALLuSs Go0d ho0r<=..*.BioEty PaqieJ 2..*.KoeSs..*..(Mii a.k.a eLaiNe)

27-12-03 ► EejaH GurwlieJ! AlluS GuccI? BeautifuL PaqY! SoW NicE! QoewS QoewS Miei

09-12-03 ► ||..*10-Q vww Y muCh*..||..*Mii IAf i0ew Pro0w**..||..*Keep it On quwl*..||..*BaAi BaAi*..||..*x0x0 m0ii*..||

29-12-03 ► Oi Oi.. Nice PaqY.. Very Beautiful Qoews Qoews Miei

28-12-05 ► heaii mEiisjj, gwÓón té mOoiíe pRø, eggtt, [K], kØésjjááh

03-12-05 ► Niicze Pr0 [K] h0ufvniJ Judiiith !!

00-01-06 ► Zeg nou is Wat joh :P.. Tis zo Stil (A)

29-01-06 ► SzprakelØøSz.. té mOoiíe site gwOon.. echt superrr:D(D(A) kUsjjeee(K)

02-01-06 ► Haaii...ThanQ,, YouRsS VrrY hiiP!! ^^ #KuSsS#

22-01-06 ► EIIOOoooww sgaTte0uwtJ,, (L) mOoiíe síTe wHooahh.. vEry níiCee...O(A)(A) IEave a Szwéét mEssAge On mY síTe 2 p

07-04-05 ► jy hebt oock een mooie. gOttaa bOunceee. !

07-04-05 ► w0nDeRfUil Pr0..bUt I'm bLiNgInG 0uTta..[x]

06-04-05 ► hOaaJh szcaTJh Allsz sex'ii? yOu have a bjOetiifOell pleesz, .xOx,, bliitchie

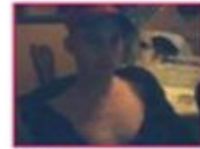
08-03-05 ► hOaaaj szweetaa. thnQsz. IOvee yOur sztyle. xOx . hOufnjhee

25-01-05 ► thnQsz sQ muCh. IOve thee yQursz 2. kuuSjj

05-01-05 ► SjO0ow jY hebt Un mo0iie Cu2!,,:O Kusjj

In 2001 bestormden tieners CU2.nl, bij oprichting nog bedoeld voor homoseksuele mannen en vrouwen. CU2.nl werd de grootste jongerenprofielensite, ruim voor Hyves

KEESNMGN
oel oel awt
je maakt me verlegen
je weet toch

80 visits

Diantjuh222
boring s Xx Tricky

121 visits

- > Algemene Informatie
- > Help

De Mark Zuckerbergs van de Benelux hielden van roze

wachtwoord:

Blijf ingelogd:

[Wachtwoord vergeten?](#)

- Home
- Dudes
- Zoeken
- Forum
- Chat
- Entertainment
- Gallery
- Blogging
- SBTV

- > Mijn SB
- > Top 50
- > The Battle
- > Hot or Not
- > T-shirt Shop
- > Zoeken
- > Wie zijn er online?
- > Superdudes.nl

[Wie zijn er online op SB?](#)

1.146.706 profielen aangemaakt,
341 bezoekers online op SB/SD

Mededelingen

Sugababes.nl zoekt een programmeur

30 January 2007

```
// Enable gzip co
// -----
ob_start('ob_gzha
include_once($_SB
// Redirect Diff
// -----
if ($httpd/c_gfns
```

Sugababes.nl is op zoek naar een programmeur. Lijkt het jou leuk om samen met ons te werken aan het verder ontwikkelen van Sugababes.nl, Superdudes.nl en eventuele nieuwe projecten?

- Je hebt goede kennis... »

Nieuwe Battle - en Duelwinnaars!

29 January 2007

En alweer is er een maand voorbij! Vers van de pers: de uitslag van de nieuwste Battle en Duell!

Beide winnaars uiteraard van harte gefeliciteerd!

Top 20

1

!!!!^SPAIN

18978 kudos

JESSICA

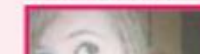
56 jaar

prosmjses 😊😊

2. !!!!!*MaRiNa
18977 Kudos

3. GOSSIP:QUEEN
18975 Kudos

De digitale revolutie voltrekt zich als een radicale culturele, mentale omslag

1981 - 1998 het klassieke tijdperk - van Commodore 64 tot Google

Ondergang van elke vorm van tussenkomst

1999 - 2007 De kolonisatie - van Napster tot iPhone

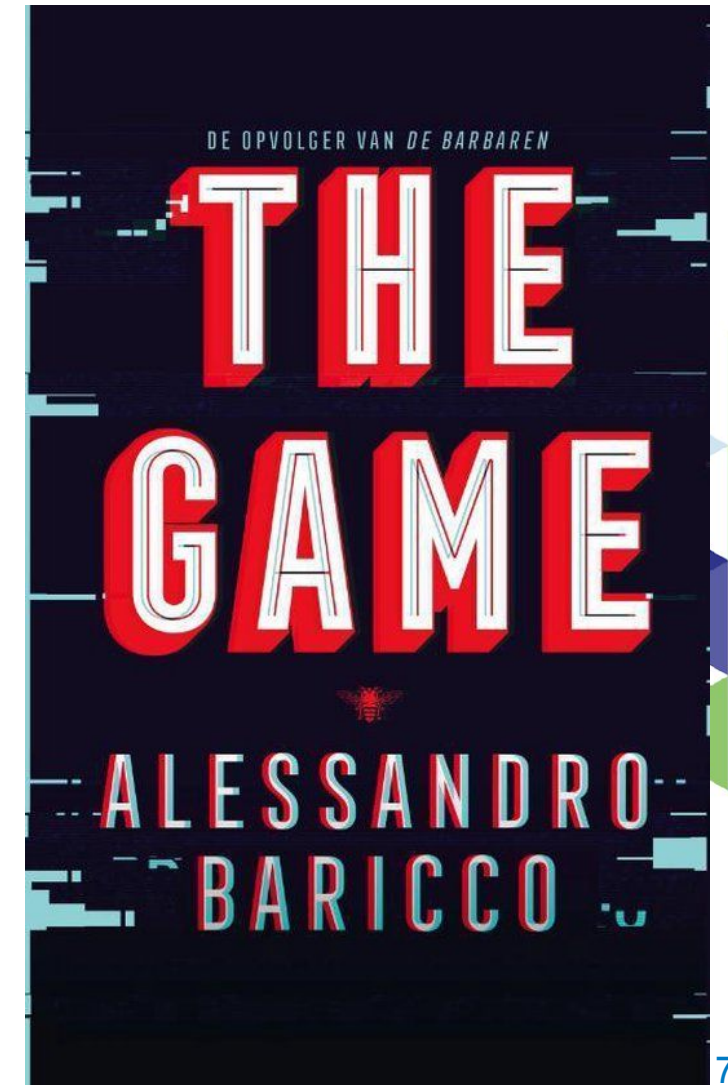
'Oppervlakkigheid'

2008 - 2016 The Game - Van Apps tot AlphaGo

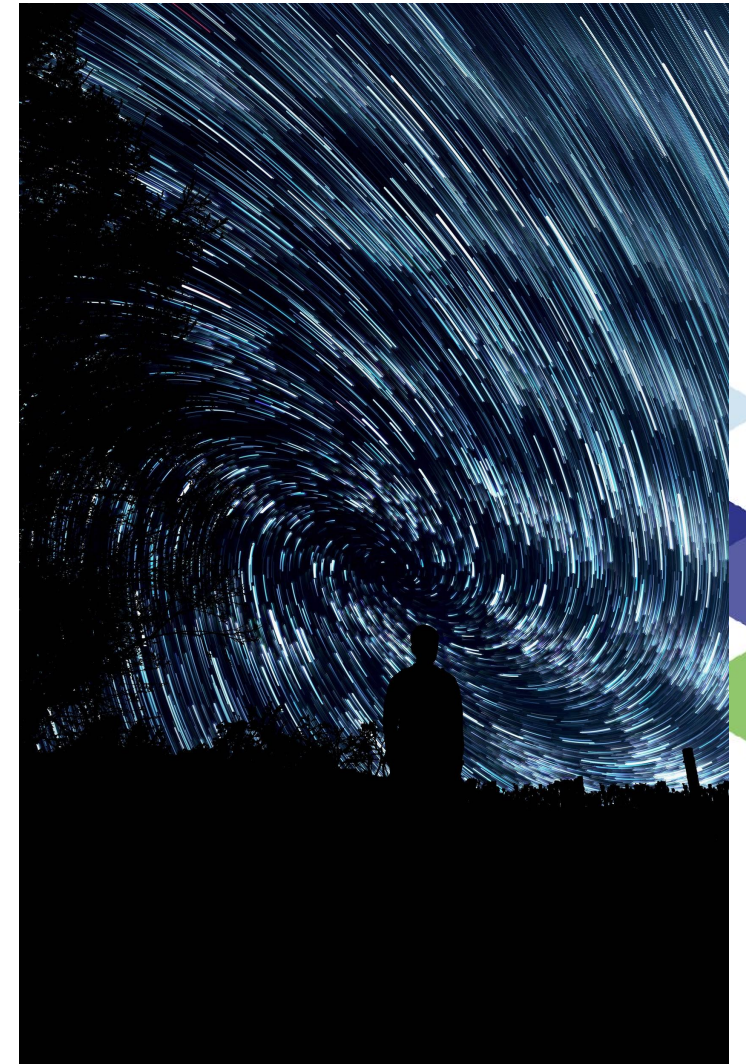
Massa-individualisme

Nieuwe elites

2016 -

In 2021 - in het oog van een (data)storm

Interview

'De bestorming van het Capitool is ook software'

Felienne Hermans | computerwetenschapper Alle kinderen moeten leren programmeren, omdat de wereld door software wordt beheerst. „Dat hoort bij burgerschap.”

✍ Bennie Mols 🕒 31 januari 2021

🕒 Leestijd 4 minuten

Vlak voor Kerst kreeg Felienne Hermans te horen dat een klein stukje van haar promotiewerk geïmplementeerd is in Microsoft Excel. „Wereldwijd gebruiken 750 miljoen mensen Excel”, zegt ze in een Skype-interview, „Supercool! Een onderdeel van een formule die je vaak in Excel gebruikt, kun je nu een naam geven in plaats van dat je het steeds opnieuw moet intypen. Zo kun je bijvoorbeeld de naam btw geven aan een vermenigvuldiging met 0,21, voor het btw-tarief van 21 procent.”

Op donderdag 21 januari werd ook nog eens bekend dat Hermans de Nederlandse Prijs voor ICT-

CV
PROGRAMMEREN VOOR
IEDEREEN

FACES OF THE RIOT

DISCLAIMER:
DO NOT ATTEMPT YOUR OWN INVESTIGATION INTO ANYONE SHOWN ON THIS WEBSITE. REPORT THEM TO THE FBI USING [THIS LINK](#) INSTEAD. THANK YOU.

See an incorrect image (not a face, not a rioter, etc)? Send a message to [@RiotFaces](#) on twitter.
Please include a screenshot of the image as well as the text under the image.

Previous 1 Next Go 5 rows/page

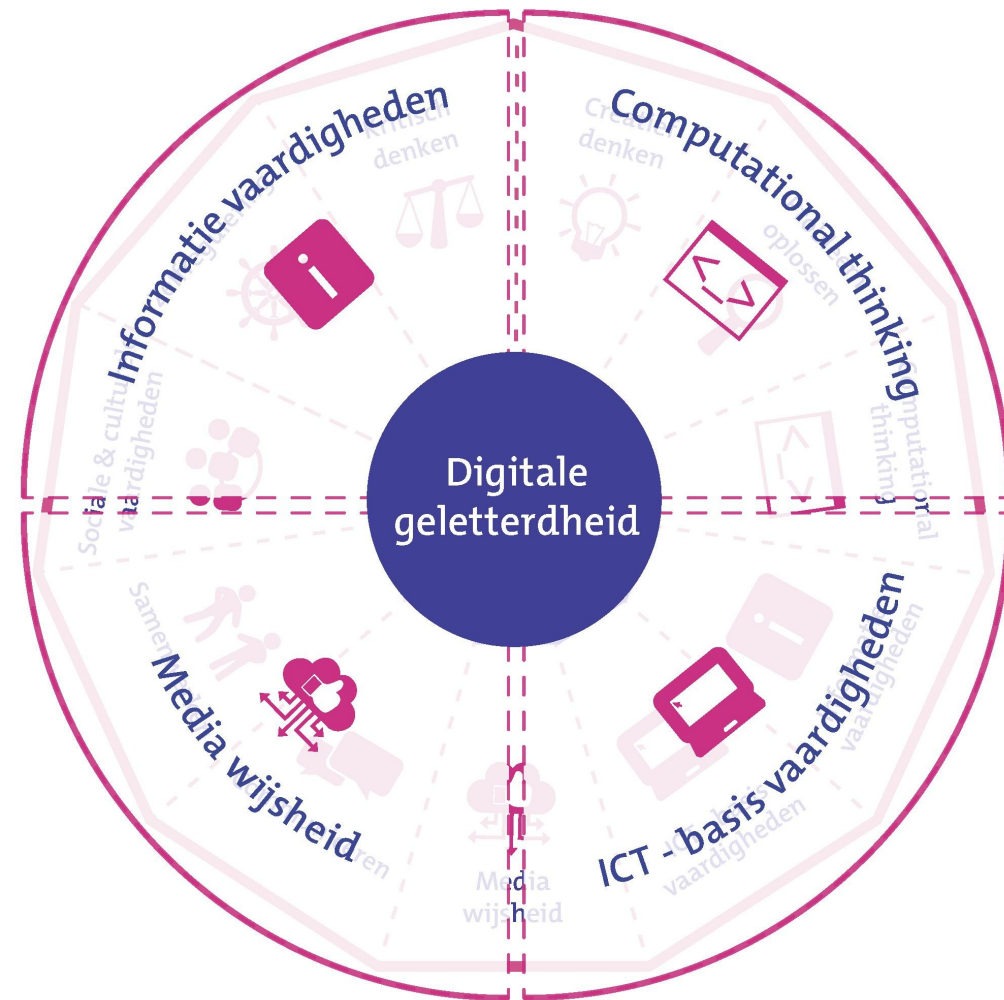

Digitale geletterdheid

“Digitale geletterdheid heeft als doel om leerlingen op eigen kracht te leren functioneren in een samenleving waarin digitale technologie en media een belangrijke plaats hebben.”

De verwachting:

- ▶ Concept-kerndoelen digitale geletterdheid in 2022
- ▶ Start pilots 2022/2023
- ▶ Definitieve kerndoelen in 2024

De context van digitale geletterdheid

Ter voorbereiding op de ontwikkeling van de kerndoelen digitale geletterdheid, zijn bij Curriculum.nu door een 'ontwikkelteam digitale geletterdheid' van leraren en schoolleiders 6 essentiële thema's benoemd. Deze thema's vormen de context voor de ontwikkeling van digitale geletterdheid bij leerlingen:

1. data en informatie
2. veiligheid en privacy in de digitale wereld
3. de werking en het (creatieve) gebruik van digitale technologie
4. digitale communicatie en samenwerking
5. digitaal burgerschap
6. digitale economie.

Binnen deze thema's komen volgens Curriculum.nu de 4 domeinen van digitale geletterdheid (informatievaardigheden, mediawijsheid, ict-basisvaardigheden en computational thinking) telkens aan bod.

Onderzoek wijst uit..

- ▶ Het onderwijsniveau van leerlingen heeft invloed op het niveau van digitale geletterdheid. Leerlingen uit groep 7 met een voorlopig advies voor het vmbo scoorden het laagst.
- ▶ De verschillen in digitale geletterdheid tussen leerlingen doen zich voor op elk van de onderzochte opleidingsniveaus. Dit betekent dat er leerlingen zijn in groep 7 en 8 en op havo/vwo en vmbo die behoren tot de zwakst presterende leerlingen. Tegelijkertijd zijn er in elk van deze groepen ook leerlingen die behoren tot de hoogst presterende leerlingen.
- ▶ Opleidingsniveau van de ouders is bepalend voor het niveau van digitale geletterdheid van leerlingen
- ▶ Er is een sterke relatie tussen traditionele geletterdheid en digitale geletterdheid. Hoe beter je begrijpend leest, hoe beter je digitaal je weg vindt
- ▶ Er is een sterke relatie tussen traditionele geletterdheid en digitale geletterdheid. Hoe beter je begrijpend leest, hoe beter je digitaal je weg vindt

En wat nu?

Vragen over digitale geletterdheid aan het publiek

1. Welke ambitie heeft u?
2. Wat heeft u nodig om een volgende stap te zetten? (Of: wat kunt u voor anderen betekenen om een volgende stap te zetten?)

**Wat wordt er
aangeboden?**

Digitale geletterdheid op jouw school

Werk aan computational thinking, mediawijsheid, ICT-basisvaardigheden en informatievaardigheden in de klas. Maak met deze documenten een vliegende start.

[Voor scholen](#) [Voor bibliotheken](#) [Waarom](#) [Over](#) [Bestellen](#) [Inloggen](#)

Doe je digiding!

Doe je digiding! Jongeren en de digitale overheid is de online lesomgeving van Stichting Digisterker. Het lesmateriaal richt zich op vierdejaars vmbo-leerlingen en op eerstejaars mbo-studenten. Het materiaal is gratis.

Aan de hand van zeven thema's maken jongeren kennis met digitale overheidsdiensten. Ze leren zelfstandig gebruik te maken van diensten zoals het aanvragen van DigiD, een ID-kaart en zorgtoeslag. Zo ontwikkelen ze kennis en

Nieuws

Nieuwe module 'Bank en geldzaken'
In gesprek met.. Irma van den Tweel
Denk mee over nieuwe lesmodules
Werken met Doe je digiding! op afstand
Online workshops Doe je digiding!
Agenda
Nieuwsbrief

Animatie

Twitter

DE NATIONALE AI- CURSUS

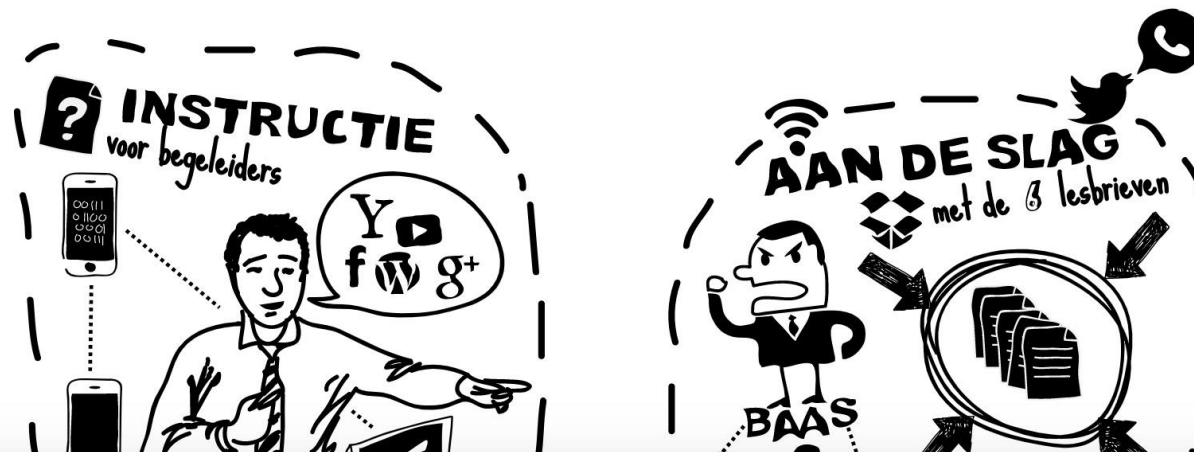
Gratis, voor iedereen. Omdat artificiële intelligentie (AI) essentieel is, nu én in de toekomst.

START DIRECT >

.....

Wie is de baas op internet? Is dat Google? Of de overheid? Of ben jij het?
Kom erachter in het De Baas Op Internet lesprogramma. Vanaf nu gratis te
downloaden.

SLECHT NIEUWS

Van nepnieuws naar chaos. Hoe slecht ben jij?! Lok zoveel mogelijk volgers.

SPEEL DE GAME

Meer info??

Daag je vrienden uit

DE INTERNETHELDEN

Van harte welkom bij **'De InternetHelden'**, een lespakket over online veiligheid en digitaal burgerschap, bedoeld voor tieners (onderbouw vo). Het lespakket is samengesteld door Bureau Jeugd & Media, Safer Internet Centre Nederland en Google, en wordt onderschreven door EOKM, Helpwanted.nl, Mediaopvoeding.nl, Ouders & Onderwijs en Veiliginternetten.nl.

Het lespakket behandelt vijf thema's:

- **Verstandig delen**
- **Val niet voor vals**
- **Beveilig je geheimen**
- **Met aardig doen kom je verder**
- **Blijf er niet mee zitten**

Daarnaast verschijnen er regelmatig nieuwe lessen die aansluiten op bepaalde thema dagen zoals de Week tegen Pesten of de Week van de Mediawisheid.

Elk thema bevat naast de nodige tekst en uitleg voor u als docent, een aantal lessen (meestal drie)

Herken jij een **echt** nep bericht?

FAKE NEWS!

MANIPULATIE

EEN KORTE CURSUS

Scroll naar beneden om de Korte Kursus Manipulatie te volgen.

5-10 minuten leestijd

Digitale geletterdheid PO VO

Digitale geletterdheid voor het po en vo

Open lesmateriaal, tips en informatie

Lesmateriaal primair onderwijs

Lesmateriaal voortgezet onderwijs

Tips en informatie

Lesmateriaal po

Meer lesmateriaal

ICT BASIS-
VAARDIGHEDEN

INFORMATIE-
VAARDIGHEDEN

MEDIAWIJSHEID

COMPUTATIONAL
THINKING

Van ad-hoc naar duurzame integratie

- ▶ Zet de basis voorop
- ▶ Vertrek vanuit het bestaande
- ▶ Prioriteer de relatie met traditionele geletterdheid
- ▶ (en DG in het strategisch beleidsplan graag)

Integratie digitale geletterdheid

INVENTARISATIE
onderzoeken

FASE 1

KLEIN BEGINNEN
prioriteit aan basis

FASE 2

**KADERS CREËREN
& INBEDDEN**
leerlijnen

FASE 3

**VERDIEPEN &
INTEGREREN**
ontwikkelen

FASE 4

Berry Nieskens

Hoe integreert u computational thinking in het voortgezet onderwijs?

Leren programmeren? Niet zonder filosofie

Praktijkverhaal ALASCA

Gebaseerd op een interview met: Berry Nieskens, docent informatica aan ALASCA (voorheen Cartesius 2), een school voor havo en vwo+ op het Zeeburgereiland in Amsterdam. De school kenmerkt zich door onderwijs in interdisciplinaire modules en projecten en verlate selectie (in leerjaar 3) richting havo- of vwo-examen. In het curriculum voor de onderbouw is er bijzondere aandacht voor informatica en filosofie.

De lesstof op ALASCA in Amsterdam is opgebouwd uit modules die de inhoud van traditionele schoolvakken met elkaar verbinden. In het eerste leerjaar volgen de leerlingen verplichte modules. Het tweede en derde jaar bieden elke periode ruimte voor twee á drie keuzemodules in de domeinen Arts, Humanities en Science.

Berry Nieskens begon in 2016 als enige informaticadocent op de school. Inmiddels heeft hij er een collega bij. "Het doceren van een jong schoolvak als informatica is werk in uitvoering," vertelt Nieskens.

INTEGRATIE VAN DIGITALE GELETTERDHEID IN TAALONDERWIJS

Hoe maak je tijd vrij voor digitale geletterdheid in je drukke lesprogramma?

Op deze pagina vind je lessen digitale geletterdheid die je in plaats van de 'gewone' taallessen kunt geven. Zo is digitale geletterdheid niet extra, maar geïntegreerd in je taalonderwijs.

Zoek op jouw methode en vind lessen die werken aan hetzelfde taaldoel en zijn verrijkt met digitale geletterdheid. Of zoek op onderwerp en vind via die weg bruikbare taallessen.

METHODE

Staal Taal

Taal op Maat

Veilig leren lezen

Staal Spelling

Taal in Beeld 2

Lessen zonder methode

TaalActief 4

Taalverhaal.nu

Inhoudsopgave

› Inleiding 3

1 Waarom is digitale geletterdheid nodig?

- › 1.1 Wat betekent de veranderende digitale wereld voor leerlingen? 6
- › 1.2 Hoe digitaal geletterd zijn leerlingen? 11
- › 1.3 Hoe nu verder? 13

2 Wat is digitale geletterdheid?

- › 2.1 Digitale geletterdheid volgens SLO 15
- › 2.2 Het leergebied digitale geletterdheid volgens Curriculum.nu? 16
- › 2.3 Positie van het leergebied 20
- › 2.4 En nu? 20

3 Aan de slag: van visie naar praktijk

- › 3.1 Visie 23
- › 3.2 Praktijk 24

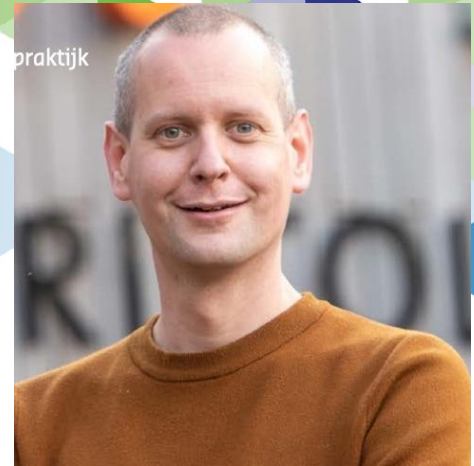

4 Verhalen uit de praktijk

- › Inleiding 32
- › Hoe integreert u digitale geletterdheid met taalonderwijs op de basisschool 33
 - Adviezen van scholen* 33
 - Adviezen van onderzoekers* 38
- › Hoe integreert u digitale geletterdheid in de geschiedenisles? 42
 - Adviezen van docenten* 42
- › Kritisch denken over digitale technologie in het leergebied Mens en Maatschappij 48
 - Adviezen van filosofen* 48
- › Hoe integreert u computational thinking in het voortgezet onderwijs? 54
 - Praktijkverhaal ALASCA* 54
 - Praktijkverhaal Coderclass* 60
 - Adviezen van onderzoekers (I)* 65
 - Adviezen van onderzoekers (II)* 70

+ Bijlagen

- › Bijlage 1 - Ontstaansgeschiedenis en begrippenkader digitale geletterdheid 74
- › Bijlage 2 - Hulpvragen voor visieontwikkeling 79
- › Bijlage 3 - Leidraad integratie digitale geletterdheid 85
- › Bijlage 4 - Lessen in digitaal burgerschap 97

Van ad-hoc naar duurzame integratie

- ▶ Zet de basis voorop
- ▶ Vertrek vanuit het bestaande
- ▶ Prioriteer de relatie met traditionele geletterdheid
- ▶ **Zet aandacht en focus in het juiste perspectief**

Integratie digitale geletterdheid

INVENTARISATIE
onderzoeken

FASE 1

KLEIN BEGINNEN
prioriteit aan basis

FASE 2

KADERS CREËREN
& INBEDDEN
leerlijnen

FASE 3

VERDIEPEN &
INTEGREREN
ontwikkelen

FASE 4

Digitale Geletterdheid & Slow Looking

Hoe kun je als docent beelden gebruiken om jonge mensen kritisch te leren denken over zichzelf, de ander en hun rol in de digitale wereld?

Hoe leer je leerlingen om bewust te kijken naar een afbeelding en zich af te vragen of dit beeld waard is om gedeeld te worden?

Hoe leer je leerlingen om weerstand te bieden aan de overvloed aan digitale prikkels?

Bron: HBVL

Werkvorm 1 – Ik zie / Ik denk / Ik vraag me af

IK ZIE

IK DENK

IK VRAAG ME AF

Vragen over digitale geletterdheid aan het publiek

1. Welke ambitie heb je?
2. Welke hulp heb je nodig om verder te komen? Van wie is die hulp nodig?

Kennisnet

[http://kn.nu/
HandboekDG](http://kn.nu/HandboekDG)

extra tip:
[https://www.slo.nl/
vakportalen/vakpo
rtaal-digitale-gelett
erdheid/](https://www.slo.nl/vakportalen/vakportaal-digitale-geletterdheid/)

Handboek digitale geletterdheid

2021/2022